

Is sojaschroot een bijproduct van sojaolie of andersom?

Factcheckers van de Universiteit van Leiden checkten een tweet van Europarlementariër Annie Schreijer (CDA). Schreijer noemde het sojaschroot een restproduct van de humane sojaconsumptie. De Leidse factcheckers kwalificeerden de uitspraak van Schreijer als 'onwaar'. Wie heeft er gelijk? CDA-politica Schreijer of de Universiteit van Leiden?

De tweet van Annie Schreijer was een reactie op publicaties van onder meer de NOS over het Wereld Natuur Fonds-rapport 'Stepping up: the continuing impact of EU consumption on nature worldwide'.

De NOS meldde dat de Nederlandse veehouderij binnen Europa de grootste bijdrage levert aan de ontbossing in Brazilië. In de factcheck van Universiteit Leiden werd op dat aspect niet ingegaan, wel werd gecheckt of het schroot een restproduct is van de humane sojaconsumptie.

ARGUMENTEN LEIDSE FACTCHECKERS

De Leidse factcheckers baseerden hun conclusie, dat sojaschroot géén restproduct is van de humane sojaconsumptie, op de volgende argumenten:

1. Eiwit en olie bepalen beide 50% van de economische waarde, maar het volume sojaschroot is veel groter dan dat van sojaolie.
2. De exportwaarde van sojaschroot is mondiaal drie maal groter dan die van sojaolie.
3. Voor sojaproducten bestemd voor humane consumptie wordt de hele boon gebruikt, er blijft geen schroot over als restproduct.

FAO: SCHROOT IS RESTPRODUCT

In de internationale wetenschappelijke literatuur wordt sojaschroot beschouwd als restproduct na olie-extractie. De Wereld Voedsel Organisatie (FAO) definieert sojaschroot als volgt: "soybean meal is produced from the residue left after oil extraction".

OLIE EN EIWIT UIT OLIEHOUDENDE ZADEN

Veel gewassen produceren oliehoudende zaden. De belangrijkste zijn: sojabonen, zonnebloemzaad en raap- of koolzaad. Na extractie van de olie uit de zaden, blijft een eiwitrijk restproduct achter. In tabel 1 staan de gemiddelde olie- en eiwitproductie per hectare van deze gewassen.

De teelt van sojabonen is qua oppervlakte 3,5 tot 5 maal groter dan de teelt van raapzaad of zonnebloemzaad. Per hectare produceert de sojaboon minder olie dan raap en zonnebloem. De eiwitproductie is daarentegen circa 3 keer groter.

Soja wordt zowel voor eiwit als olie geteeld. Als soja voor een van beide zou worden geteeld, dan is de opbrengst te laag en is het lucratiever andere gewassen te telen.

Tabel 1: Olie- en eiwitproductie uit oliehoudende zaden in 2019

Bronnen: FAOStat en INRA feed table

	oppervlakte (x 1.000 ha)	opbrengst (ton/ha)	olieopbrengst (kg/ha)	eiwitopbrengst (kg/ha)
Soja	127.930	2,8	574	1008
Zonnebloemzaad	26.705	1,87	785	277
Raapzaad	35.060	1,99	826	370

WAARDE SOJACOMPONENTEN

De economische waarde van eiwit is gemiddeld gelijk aan de waarde van de olie uit sojabonen. Het volume van schroten is echter veel groter, waardoor de lagere prijs wordt gecompenseerd. In vergelijking met andere oliehoudende zaden, is de som van de waarde van het eiwit en de olie van soja het hoogst. Op basis van de mondiale exportwaarden uit de FAO-statistieken blijkt dat die van sojaschroot 3 keer zo groot is dan van sojaolie. Daaruit mag niet worden ge-

concludeerd dat er meer aan schroot verdiend wordt.

Het binnenlands verbruik van sojaolie voor consumptie, brandstof etc. leidt tot minder export. Uit Braziliaanse exportcijfers blijkt dat het inlandse gebruik van sojaolie relatief groter is dan van sojaschroot (tabel 2).

Het exportvolume van schroot was 16 maal groter dan van de olie. Als sojaschroot in Brazilië geen restproduct is, zou dat maar 4 keer zoveel zijn. ■

Tabel 2: Export van sojaproducten uit Brazilië (2019)

	hoeveelheid (x 1.000 ton)	Waarde (milj. \$)
Sojabonen	74.073	26.077
Sojaolie	1.042	694
Sojaschroot	16.681	5.855

Soja en de producten

De bonen (links) worden geteeld om er enerzijds sojaolie uit te halen en anderzijds voor het sojaeiwit. De olie wordt zowel in humane voeding als in diervoeding gebruikt als hoogwaardige energiebron. Het eiwitrijke product dat na het afscheiden van de olie overblijft, heet sojaschroot (rechts).

Foto: Shutterstock

CONCLUSIES

1. De term restproduct voor sojaschroot wordt algemeen gebruikt. De FAO definieert en de wetenschappelijke wereld classificeert sojaschroot als restproduct van de oliewinning.
2. De eiwit- en oliefractie van de sojaboon hebben beide een vergelijkbare economische waarde. De financiële opbrengst van sojabonen wordt door de prijzen van de olie en het eiwit bepaald. De lagere olieproductie in vergelijking met andere gewassen wordt door de waarde van het eiwit gecompenseerd. Als de teeltkeuze alleen afhankelijk zou zijn van de eiwit- of olieopbrengst zou het gewas minder snel worden geteeld. Andere gewassen komen dan eerder in beeld. Vermindering van de sojateelt stimuleert dan waarschijnlijk de productie van palmolie.
3. De Amerikaanse biodiesel branchevereniging noemt de olie een bijproduct van de eiwitteelt. Daarmee rechtvaardigen zij de conversie van voedsel in brandstof.
4. Afhankelijk van de bril waardoor men kijkt, worden sojaolie en sojaschroot het restproduct van de andere genoemd. In de praktijk zijn het co-producten, geproduceerd uit dezelfde sojaboon. De combinatie van de twee maakt de sojabonenteelt aantrekkelijk.